

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

НАУКОВИЙ ВІСНИК

*МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО*

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
Засновано 2013 р.

№ 1 (12)
червень 2019

Внесено до Переліку фахових видань України
галузі «Економічні науки»
(наказ МОН України від 29.12.2014 р. № 1528)

Миколаїв
МНУ імені В. О. Сухомлинського
2019

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 19 від 28 травня 2019 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Валерій БУДАК	доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України; голова редакційної колегії;
Іван КІЩАК	доктор економічних наук, професор, головний редактор;
Тетяна СТРОЙКО	доктор економічних наук, професор, заступник головного редактора;
Тетяна ТКАЛІЧ	кандидат економічних наук, доцент, відповідальний секретар.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Тетяна БУРОВА	доктор економічних наук, професор (Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського);
Юрген ВАНГЕЛ	доктор філософії PhD (Інститут дослідження світової економіки, м. Варшава, Польща);
Інна ІРТИЩЕВА	доктор економічних наук, професор (Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова);
Маріал ДУЧМАЛ	доктор наук, габілітований, професор (Академія менеджменту і адміністрації в Ополе, Польща);
Сергій ЦИГАНОВ	доктор економічних наук, професор (Київський національний університет імені Т. Шевченка);
Бегжан ТОРОБЕКОВ	доктор технічних наук, проректор з розвитку (Киргизький державний технічний університет імені І. Раззакова, Киргизія);
Борис ПОГРІЩУК	доктор економічних наук, професор (Тернопільський національний економічний університет);
Сергій ЛУКІН	доктор економічних наук, професор (Білоруський державний університет, Республіка Білорусь);
Володимир КРИЛЕНКО	доктор економічних наук, професор (Миколаївська міська рада, Україна);
Георгій СІГУА	доктор економічних наук, старший науковий співробітник (Інститут економіки Тбіліського державного університету імені І. Джавахішвілі, Грузія);
Людмила НАЗАРОВА	доктор економічних наук, доцент (Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського);
Аміт Кумар ГОЕЛ	доктор економічних наук, (Лакхнауський університет, м. Лакхнау, Індія);
Наталія КОРНЄВА	кандидат економічних наук, доцент (Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, Україна).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Микола САХАЦЬКИЙ	доктор економічних наук, професор (Одеська державна академія будівництва та архітектури);
Володимир ЯЦЕНКО	доктор економічних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького).

Н 34 **Науковий вісник** Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки : збірник наукових праць / За ред. Івана Кіщака. – № 1 (12), червень 2019. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. – 98 с.

ISSN 2521-120X

Журнал зареєстровано в системі CrossRef.
DOI: 13.33310/2521-120X

У збірнику наукових праць зібрано статті, присвячені актуальним проблемам сучасної економічної науки. Видання адресовано науковцям, викладачам та студентам вищих навчальних закладів економічних спеціальностей.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб несуть автор статей.

УДК 33
ББК 65

ЗМІСТ

Розділ 1

МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Олена РИБАЛКО, Микита ТАНКОВСЬКИЙ

Організація обліку на підприємстві за центрами відповідальності: особливості та проблеми	7
---	---

Розділ 2

ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Валерій ГОРЛАЧУК, Віра БУЛЬБУК

Модель формування земельно-територіальної політики на селі	12
--	----

Олександр ЗЛОТЕНКО

Циклічність небезпек, загроз та ризиків інвестиційної діяльності підприємства	18
--	----

Світлана КЛИМ, Віра БУЛЬБУК

Методологічні основи формування сільськогосподарського землекористування на сучасному етапі	24
--	----

Алла ГРУШЕВА, Інна КАНЦУР

Управлінські аспекти гендерної політики в Україні: інституційні механізми регулювання	29
--	----

Оксана КРАСНОВА, Тетяна ПЛУЖНИКОВА

Роль держави в регулюванні сфери охорони здоров'я в ринкових умовах	37
--	----

Олена РИБАЛКО, Анна ЕТІБАРЯН

Застосування різних систем оплати праці в зарубіжних країнах та можливості їх використання в Україні	44
---	----

Іван КІЩАК, Андрій СЛЮСАРЕНКО

Теоретико-методологічні підходи до формування організаційно-економічного механізму управління підприємством	49
--	----

Валерій ГОРЛАЧУК, Олена ПАВЛІНЧАК

Про абсурдність сучасної конструкції рентоутворення землі	57
---	----

Світлана КЛИМ

Безпрецедентне руйнування сільських територій у контексті сучасної земельної реформи	62
---	----

Розділ 3

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Марія БОНДАРЧУК, Оріся ВОЛОШИН, Олександра ВІВЧАР

Фінансово-кредитне регулювання інноваційного розвитку фінансово-промислових груп в контексті їхньої антикризової діяльності	67
---	----

Марина ПАТАРІДЗЕ-ВИШИНСЬКА

Економічне моделювання оцінки рівня фінансової безпеки підприємств	75
---	----

Розділ 4

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Тетяна БУРОВА	Облік і аудит собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг): теорія та удосконалення.....	81
Ірина РАДЗЕВІЛО	Шляхи удосконалення організації обліку розрахунків з працівниками на підприємствах України в сучасних умовах	86
Лідія ГУЦАЙЛЮК, Людмила МІКРЮКОВА	Адаптація обліку витрат і доходів суб'єктів державного сектору до змін чинного законодавства.....	91

CONTENTS

Chapter 1

MANAGEMENT OF ORGANIZATIONS AND FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

RYBALKO E. M., TANKOVSKYY M. V.

Organization of accounting at an enterprise by responsibility centers: features and problems	7
---	---

Chapter 2

ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

HORLACHUK V., BULBUK V.

Model of land and territorial rural policy formation	12
--	----

ZLOTENKO O. B.

Cycle of dangers, threats and risks of investment activity of the enterprise	18
---	----

KLYM S., BULBUK V.

Methodological ground of the agricultural land-utilization in the modern period	24
--	----

GRUSHEVA A. A., KANTSUR I. G.

Administrative Aspects of Gender Policy in Ukraine: Institutional Regulatory Mechanisms.....	29
---	----

KRASNOVA O., PLUZHNIKOVA T.

The role of the state in the regulation of health care in market conditions	37
--	----

RYBALKO E. M., ETIBARIAN A. B.

Application of different systems of labor remuneration in foreign countries and the possibility of their use in Ukraine	44
--	----

KISCHAK I. T., SLYUSARENKO A. V.

Theoretical and methodical approaches to the formation of organizational and economic mechanism of enterprise management	49
---	----

HORLACHUK V., PAVLINCHAK E.

The irrationality of modern methodology of land rent evaluation	57
--	----

KLYM S.

Unprecedented destruction of rural areas in the context of modern land reform.....	62
---	----

Chapter 3

FINANCES, BANKING AND INSURANCE

BONDARCHUK M. K., VOLOSHIN O. P., VIVCHAR O. Y.

Financial and credit regulation of innovative development of financial-industrial groups in the context of their anti-crisis activity.....	67
--	----

PATARIDZE-VISHINSKA M. V.

Economic simulation of the assessment of the level of financial security of enterprises.....	75
---	----

Chapter 4

ACCOUNTING AND TAXATION

BUROVA T.	Accounting and audit of the cost of goods sold (works, services): theory and improvement	81
RADZEVILO I.	Directions to improve the organization of accounting calculations with employees in enterprises of Ukraine in modern conditions	86
GUTSAYLYUK L., MIKRYUKOVA L.	Adaptation of accounting of expenses and revenues of public sector entities to changes in the current legislation	91

DOI: 13.33310/2521-120X-2019-12-1-29-36

УДК 316.346.2:316.35:316

Алла ГРУШЕВА

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту
Університету державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь, Україна
e-mail: gryshevskia@ukr.net*

Інна КАНЦУР

*кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту
Університету державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь, Україна
e-mail: kig2017@ukr.net*

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ

У статті досліджено управлінські аспекти інституційних механізмів впровадження та забезпечення гендерної політики в Україні. Представлено напрямки системного законодавчого регулювання гендерної рівності, що реалізовується за допомогою певних інститутів та механізмів. Вивчено інституційні механізми передового європейського досвіду, особливості їх міждисциплінарного характеру та міжсекторального підходу. Розглянуто інституційну модель дослідження і регулювання гендерних відносин в Україні.

Серед багатьох перелічених механізмів визначені проблеми та напрямки елементарного стратегічного бачення переваг гендерної політики у сфері забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків. Обґрунтовано висновки про необхідність запровадження національного та інституційного механізмів розвитку гендерної рівності.

Ключові слова: регулювання, управління, інституційний механізм, гендер, гендерна політика, гендерна рівність, рівність прав і можливостей, державний устрій.

Постанова проблеми. Становлення сучасного суспільства є складним трансформаційним процесом, який не може обійтися без національного механізму гендерних перетворень, функціонування якого свідчить про рівень демократичності держави та її соціальної зорієнтованості.

Нині, гендерний складник досить міцно «вживився» і розвивається практично в усіх галузях вітчизняних наук – від філософії, соціології, історії, релігієзнавства, культурології, психології до економіки, правознавства, сфери політики, державного керівництва тощо. Та, насамперед, – гендер став необхідним базовим конструктом (нарівні із такими стратифікаційними категоріями, як «клас», «раса», «етнічність») усіх перетворень суспільного життя, невід’ємними учасниками якого є жінка і чоловік як соціокультурні статі. Тож, у цілому маємо говорити про загальну «гендеризацію» сучасного українського суспільства [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З питань розробки, впровадження та регулювання гендерної політики вітчизняними та зарубіжними науковцями і практиками підготовлено й опубліковано великий доробок праць. Серед них: М. Білінська, С. Вихор, Т. Ганзицька, Л. Гонюкова, І. Горошко, Л. Даниленко, І. Іванова, І. Кочурська, В. Кравець, К. Левченко, Т. Марцинюк, Т. Мельник, І. Мунтян, С. Матюшкова, В. Олійник, М. Полив’яна, О. Суслова, М. Скорик, Г. Фесенко. О. Цокур та ін.

Вчені зазначають проблемність даної сфери в умовах сьогодення, наголошуючи на механізми її впровадження, регулювання, розуміння важливості та адаптації гендерної політики в різні галузі суспільної діяльності.

Багаточисельні дослідження з механізмів впровадження гендерної політики констатують, що в українському суспільстві вони ще не працюють на випередження, однак черговий

раз підтверджують, що й універсальних гендерних механізмів, які б підходили до всіх сфер суспільного життя не існує. Це специфічна політика, яка потребує часу та комплексного механізму впровадження гендерної рівності.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження управлінських аспектів інституційних механізмів впровадження гендерної політики в Україні, забезпечення та визначення напрямів її системного законодавчого регулювання.

Виклад основного матеріалу. Гендерна політика в Україні постає зовсім у новому, актуальному світлі, особливо в умовах обраного на побудову європейських демократичних інститутів курсу. Це вимагає утвердження цінності гендерної рівності та регулювання й удосконалення механізмів гендерної політики як у суспільстві загалом, так і у різних його інституціях зокрема. Це, насамперед: недопущення гендерної дискримінації, забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рівних можливостей щодо поєднання професійних і сімейних обов'язків; унеможливлення проявів гендерного насильства тощо [1].

Нині серед науковців та практиків активізувалася полеміка стосовно того, що питання гендерної рівності в демократичному державному устрою країни є нав'язаними нам із західного суспільства та штучно надуманими. Інші – вважають, що офіційна гендерна політика України таки дійсно спрямована переважно на жінок, причому у приватній (сімейній) сфері, що суперечить цінності рівних можливостей для жінок і чоловіків. Очевидно, що в управлінні домогосподарств гендерна рівність вже досягнута. «Жінки мають усі права», оскільки лівова частина обов'язків дійсно лежить на плечах жінки. Якщо говорити про рівність у побутовому житті, то на домашню працю жінка в середньому витрачає 3 години на день, а у вихідні – 5–6 годин. Чоловік – від 45 хвилин до години. На ринку праці зайнято 63% жінок та 68% чоловіків. Тобто такого класу, як домогосподарка в Україні майже не існує. Працюють обидва, але хатніми справами займається переважно жінка [16].

З огляду на зазначену ситуацію демократичний вітчизняний соціум вимагає пошуків таких механізмів, які б могли: збалансувати гендерну дискримінацію і асиметрію в демократичному соціумі; забезпечити відсутність ієрархії та нерівності «чоловічого» і «жіночого»; досліджувати дійсність із позицій толерантності, гармонізації статево-рольової взаємодії, паритетних і збалансованих відносин між статтями, їх конструктивного і консенсусного співіснування.

Відомо, що ключову роль у постановці питань гендерної рівності відіграє Верховна Рада України. І незважаючи на суперечності цієї, на наш погляд, важливої проблеми, помітні перетворення в сфері регулювання вітчизняних гендерних механізмів протягом останніх десяти років все ж таки відбуваються:

- 8 вересня 2005 р. Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;
- Постановою Кабінету Міністрів України 2007 рік в Україні було проголошено Роком гендерної рівності (від 5 вересня 2007 р.);
- Постановою Кабінету Міністрів України створено Міжвідомчу раду з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми;
- затверджено Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки, де забезпечення гендерної рівності є одним із першочергових завдань реалізації державної кадрової політики тощо.

На початку триденного Саміту зі сталого розвитку, 25 вересня 2015 р., 193 держави – члени ООН одностайно ухвалили сміливу нову глобальну програму з ліквідації бідності до 2030 року та забезпечення сталого майбутнього. Гендерна рівність займає тут п'яту позицію і передбачає досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок і дівчат [11].

Для того щоб трансформаційні процеси були ефективними в Україні, вони потребують системного законодавчого регулювання, яке має реалізовуватися за допомогою необхідних інститутів та механізмів.

Інституційні механізми це – створення органів, державних установ, призначення окремих посадовців у законодавчій і виконавчій

владі, в органах місцевого самоврядування, які формують та реалізують державну гендерну політику; сприяючи створенню та діяльності недержавних організацій гендерного спрямування; взаємодія органів влади та громадянського суспільства [11].

Частіше за все інституційний механізм представлений департаментами, відділами в міністерствах, що підпорядковуються Прем'єр-міністру або Президентові. Іноді створюються спеціальні посади Міністрів з питань гендерної рівності. Наприклад, для Скандинавських країн, а також Польщі, Естонії, Литви характерні такі інститути, як омбудсмен або агентства із забезпечення рівності.

У деяких країнах жінки-парламентарії створюють жіночі комітети, за допомогою яких вносять питання повноважень та рівності жінок у порядок денний роботи парламенту. Так, у 1998 р. членами Естонської державної Асамблеї було створено Асоціацію жінок на рівні прийняття рішень та підтримки залучення жінок до політики. Такі ж механізми існують і у Португалії (1995 р.), Литві (1997 р.), Франції (1999 р.) [3].

Вважаємо за доцільне розглянути детальніше результати роботи інституційного механізму в деяких європейських країнах. Цікавим для нас став приклад Данії і Швеції. Ще в 1975 р. в країні була створена Рада з питань рівності. Після прийняття закону про рівність статей у 2000 р. була заснована посада Міністра з питань рівності, який відповідає за діяльність уряду в галузі рівності статей, а також координує роботу міністерств, спрямованих на забезпечення будь-якої рівності. Наступним структурним елементом став Національний центр досліджень і інформації з питань рівності статей, який є політично незалежною установою. Він проводить збирання інформації, підготовку та поширення документації, а також організовує дебати з проблем гендерної рівності [5].

У Швеції де питання гендерної рівності реалізуються вже більше ніж п'ятдесят років, інституційна модель процесів регулювання та дослідження гендерних відносин містить три основних елементи, які діють на рівні інституцій політики і держави:

- ухвалення рішень («дія згори до низу»);

- вплив на ухвалення політичних рішень на рівні громадських ініціатив (представлених жіночим рухом Швеції – «дія знизу вгору»);
- досліджень гендерних відносин у шведському суспільстві на рівні інституцій освіти і науки, а також двох посередників та зв'язки між елементами і посередниками.

Слід наголосити про так званих посередників в інституційному процесі регулювання і дослідження гендерних відносин. Цю роль виконують Шведський секретаріат з гендерних досліджень та ЗМІ. Основні завдання Секретаріату: полягають у:

- здійсненні загального огляду гендерних досліджень, поширюючи результати досліджень в академічній спільноті, серед політиків, у громадському секторі тощо;
- поглибленні усвідомлення значущості гендерної тематики в суспільній свідомості шведського суспільства загалом і на державному рівні зокрема; проаналізувати статус і розвиток можливостей гендерного мейнстрімінгу в усіх сферах життя [5].

Розглядаючи інституційні засади регулювання гендерних відносин в Україні у порівнянні із Швецією Марценюк Т. О. зазначає, що Швеція, як країна-лідер у сфері забезпечення гендерної рівності може слугувати для нас корисним прикладом регулювання й дослідження гендерних відносин [10]. Так, на основі багаточисельних досліджень автором за прикладом інституційної моделі регулювання і дослідження гендерних відносин у Швеції розроблено відповідну модель для України (рис. 1):

- 1) слабкі зв'язки у моделі зображено пунктирними лініям;
- 2) стрілка показує напрям зв'язку.

Подібно до шведської моделі, українська також включає інституції політики і держави, освіти і науки, жіночі організації і посередника – ЗМІ. Власне, українська модель загалом містить ті ж самі або подібні елементи, що й шведська, принаймні, на рівні інституцій політики та держави, і частково на рівні інституцій освіти і науки. Однак, у порівнянні зі шведською моделлю, в українській – відсутній такий важливий фактор як жіночий рух, що забезпечує дію «знизу». Також, відсутній

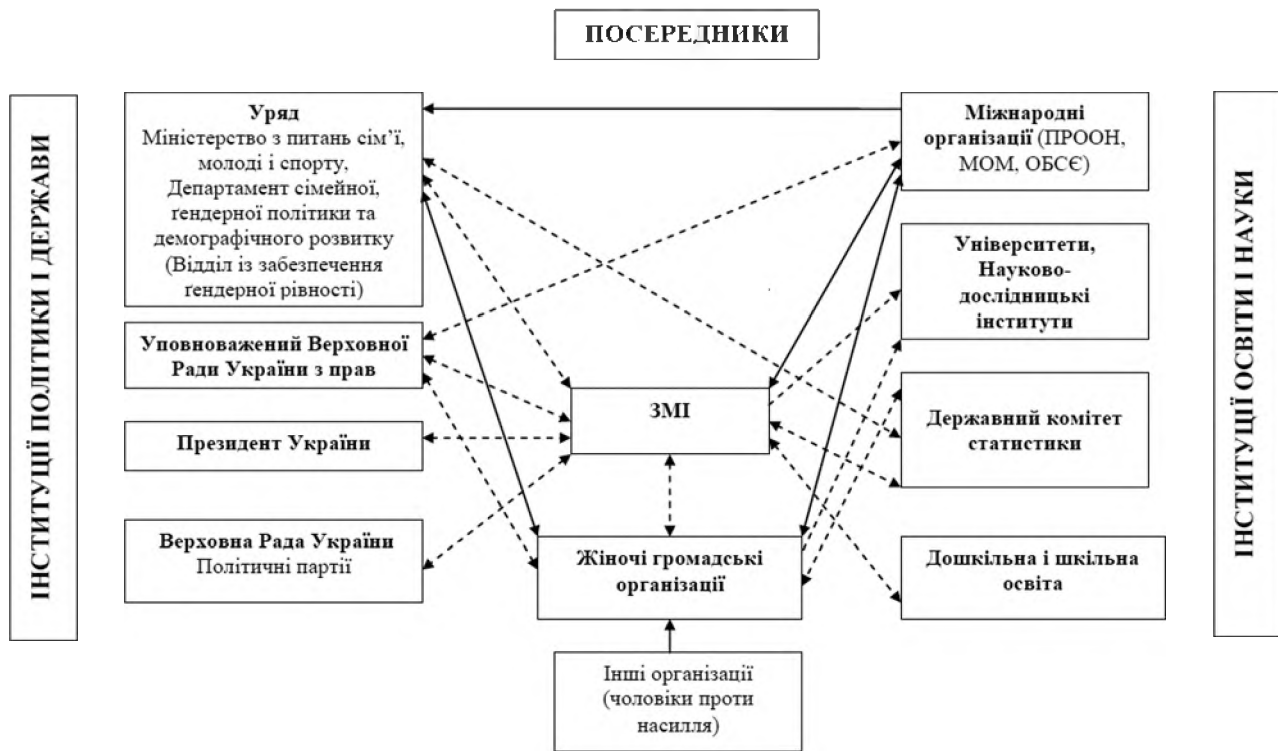

Рисунок 1. Інституційна модель дослідження і регулювання гендерних відносин в Україні [10]

важливий посередник, передусім, між інституціями держави-політики і освіти-науки, а також зв'язки між елементами моделі [10].

Ми погоджуємося з представленою вище авторською моделлю, однак вважаємо, що для ефективності регулювання гендерних механізмів, необхідно щоб зв'язки між елементами моделі були двохсторонніми.

У цьому аспекті важливо наголосити, що ефективність процесу регулювання гендерних відносин у Швеції, великою мірою зумовлюється за безпосередньої участі жінок у прийнятті політичних рішень на найвищому рівні. Так, якщо у Швеції цей показник дорівнює майже 50%, то для України притаманна зовсім інша ситуація. Наприклад, склад Верховної Ради України характеризується майже суцільним домінуванням чоловіків. За період незалежності в Українському парламенті відсоток жінок не дорівнював навіть 10%. А до 2006 року – взагалі було близько 5% жінок. Зараз 12.5% [14]. За цим показником Україна знаходиться на 109 місці (серед 128 країн) за кількістю жінок у парламенті [2].

З метою реалізації заходів Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року, затвердженої Постановою Кабіне-

ту Міністрів України від 26 серпня 2013 р., Національне агентство України з питань державної служби здійснює видання статистичного довідника «Державна служба в цифрах», в якому проводиться аналіз співвідношення кількості чоловіків/жінок до загальної чисельності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. З 2001 р. налагоджено збирання гендерно-чутливої статистики. Наразі, вона збирається за 113 показниками та кожні два роки видається статистична збірка «Жінки і чоловіки в Україні» [6]. Відповідно до класифікації Міжпарламентської спілки (Inter-Parliamentary Union) Україна належить до групи країн із «безумовним домінуванням чоловіків». За критерієм участі жінок у парламенті країни поділяють на шість груп (табл. 1).

За результатами дослідження «Громадська думка населення України про демократію», третина населення України вважає, що участь жінок у політичному демократичному устрою могла б покращити стан справ у структурах інституцій влади, (табл. 2). Причому, такі дослідження проводяться з періодичністю в 7–8 років, однак динаміка й нині продовжує залишатися майже незмінною. Серед опитаних 55% респондентів схиляються до

Таблиця 1 – Представництво жінок у парламентах країн світу

Група країн	Частка жінок	Кількість країн
Країни-лідери за політичним представництвом жінок	30–45	19
Гендерно перспективні країни	15–30	72
Країни з високою гендерною диспропорцією	10–15	37
Країни з безумовним домінуванням чоловіків	5–10	35
Країни з винятково низьким представництвом жінок	До 5	16
Країни з чоловічими парламентами	0	0

Джерело: Inter-Parliamentary Union <http://www.ipu.org>.

Таблиця 2 – Участь жінок у політичному демократичному устрою держави

	Разом	Чоловіки	Жінки
Не згоден / Скоріше не згоден, ніж згоден	16,9	21,7	13,1
Важко сказати напевно	26,4	30,3	23,2
Скоріше згоден, ніж не згоден / Згоден	52,0	43,0	59,2
Немає відповіді	4,8	5,1	4,5
Разом	100	100	100

Джерело: [10].

думки про те, що участь жінок у політиці могла б покращити стан справ у структурах влади [10, с. 179].

Як зазначалося вище, важливою складовою формування ефективних гендерних підходів є інституції освіти та науки. Теоретичний аналіз показав, що в Україні при університетах існує ціла низка науково-дослідних центрів з вивчення проблем гендерної рівності. Серед них Харківський центр гендерних досліджень, Одеський науковий центр жіночих досліджень, Всеукраїнський жіночий центр інформації та соціально-економічної адаптації, Київський дослідницький та консультативний гендерний центр, Київський інститут гендерних досліджень (1999 р.), науково-дослідницький центр «Жінка і суспільство» у Львові та інші. Проте кількість існуючих суб'єктів скоріше характеризуються малопомітністю. Як справедливо зазначає Л. Смоляр, «жіночі та гендерні дослідження залишаються достатньо маргінальним сегментом наукового поля України» [15].

Причинами такого стану є: особливість української ситуації щодо регулювання та дослідження гендерних відносин – це:

- розрив між теоретиками і практиками [13];
- залежність соціально-політичної активності жіночого руху на пострадянських теренах від західного фінансування [7];
- домінуванням патріархатних традицій, новизною тематики в пострадянській академічній науці та необхідністю концептуального і практичного самовизначення гендерних досліджень у сучасних умовах [4];
- відсутність державного фінансування, нерозуміння актуальності проблематики, недостатня ініціативність дослідників [9].

Оскільки основні засади гендерної політики держави визначає Верховна Рада України, то інтеграція гендерного принципу у програми та бюджети лежить в законодавчій площині. Від ефективного парламентського контролю за виконанням законодавчих актів у цій сфері залежить забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Слід відмітити, що у деяких секретаріатах із 29 комітетів Верховної Ради України призначено відповідальних за надання консультативної та методичної допомоги з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Хоча за законом – мають бути у кожному комітеті. Крім того у Верховній Раді України у складі комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин працює підкомітет з питань гендерної рівності і недискримінації. У кінці 2014 р. створено Міжфракційне депутатське об'єднання «Рівні можливості» (МФО «Рівні можливості») з метою відстоювання гендерної рівності, в тому числі в питаннях активного залучення жінок до суспільно-політичного життя. Серед пріоритетів об'єднання – боротьба з домашнім насиллям, захист прав жінок і дітей, створення рівних можливостей для чоловіків і жінок у різних сферах суспільного життя [12].

Водночас, Кабінет Міністрів України також забезпечує проведення єдиної державної гендерної політики, координуючи роботу органів виконавчої влади щодо забезпечення гендерної рівності. Спеціально уповноваженим

центральною владою виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків визначено Міністерство соціальної політики України. При Міністерстві створено Міжвідомчу раду з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми, Експертну раду з питань дискримінації за ознакою статі, яка створена з метою недопущення дискримінації, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання гендерному насильству.

На регіональному та місцевому рівнях також функціонують структурні підрозділи на яких покладено завдання щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах суспільного життя. Крім того у 8 регіонах України працюють радники голів обласних державних адміністрацій з гендерних питань.

Резюмуючи зазначене, можна зробити висновок, що в Україні побудовано досить потужну національну вертикаль, з втілення та регулювання гендерної політики. Однак, як показує практика результативність її функціонування ще достатньо слабка. На жаль, в країні є міста, райони, області де взагалі немає уповноважених (координаторів) з питань гендерної політики, відсутні консультативно-дорадчі органи, а проблемами подолання дискримінації за ознакою статі або взагалі ніхто не займається, або робота проводиться формально. Стає очевидним, що для забезпечення гендерної рівності в українському суспільстві сьогодні не вистачає елементарного стратегічного бачення переваг гендерної політики.

Дослідники наголошують, на важливу роль у цьому сенсі міжсекторального підходу, який передбачає введення посад радників з гендерних питань, діяльність консультативно-дорадчих органів, створення та підтримку діяльності гендерних ресурсних та освітніх центрів, інтеграцію гендерних принципів у програми та бюджети на всіх рівнях [5].

Висновки і перспективи досліджень.

Аналіз інституційних механізмів регулювання гендерної політики в Україні показав, що в правовому полі в країні певною мірою реалізуються вимоги ст. 24 Конституції України та Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», є вагомі кроки до створення умови для забезпечення збалансованого представництва жінок і чоловіків у виборних органах влади всіх рівнів. Слід констатувати також, що якість і результати проведення такої роботи в межах регіонів відрізняються своєю активністю.

Таким чином, дослідницька складова інституційного механізму дослідження і регулювання гендерних відносин в Україні є дуже суперечливою. А зв'язок між інституціями політики і держави та інституціями освіти і науки є досить слабким. Маємо надію, що передовий досвід європейських країн, та їхня підтримка в ефективній співпраці державних українських інституцій активізують реалізацію гендерних механізмів на якісному рівні, зменшуючи розрив щодо забезпечення гендерної рівності в Україні через формування гендерно чутливого законодавства та міжсекторальну співпрацю.

Список використаних джерел

1. Parsons T. The superego and the theory of social systcins // Social structure and personality. N.Y.: Free Press, 1964.
2. Wängnerud L. Testing the Politics of Presence Empirically. The Case of Women's Representation in the Swedish Riksdag. Budapest, 2005.
3. Гендерна політика в системі державного управління: підручник / Л. В. Гонюкова, Л. О. Воронько та ін. ; за заг. ред. М. М. Білинської. – Запоріжжя : Друкар. світ, 2011. – С. 93–120.
4. Гендерний розвиток в Україні: Реалії і перспективи. – К.: ПРООН, 2003. – С. 95.
5. Гонюкова Л. В., Педченко Н. С., Сучасний механізм упровадження гендерної політики в Україні / *Вісник НАДУ при Президентові України*. 2016 № 2. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/54/files/6ef17aa5-7aff-41ef-8f64-37f3e81a7518.pdf> (дата звернення: 15.04.2019).
6. Державна служба в цифрах – 2015. Національне агентство України з питань державної служби. URL: http://www.center.gov.ua/attachments/article/26/CSF_2015_UKR.pdf (дата звернення: 15.04.2019).
7. Жеребкина И. Кто боится феминизма в бывшем СССР? // *Femina Postsovetica. Украинская женщина в переходный период: от социальных движений к политике* / [под ред. И. Жеребкиной]. – Харьков: ХЦГИ, 1999. – С.11-82.
8. Ільченко О. Гендерний підхід як нова методологія наукових досліджень в галузі педагогіки: генеза розвитку. URL: file:///C:/Users/Alla%20Grusheva/Downloads/pena_2011_3_6.pdf (дата звернення: 15.04.2019).
9. Лавриненко Н.В. Женщина: самореализация в семье и обществе (гендерный аспект). – Киев: ВІПОЛ, 1999. – С. 8.

10. Марценюк Т.О. Інституційні засади регулювання гендерних відносин: дис. канд. соц. наук: 22.00.03 / Тамара Олегівна Марценюк. – К., 2009. – 307 с.
11. Мельник Т. М. Творення суспільства гендерної рівності: міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності. – 2-ге допов. вид. / Т. М. Мельник. – Київ: Стіло, 2010. – 440 с.
12. Міжфракційне об'єднання «Рівні можливості» дбатиме за гендер – Геращенко. URL:
13. http://ipress.ua/ljlive/mizhfraktsiynе_obiednannya_rivni_mozhlyvosti_dbatyme_zha_ender_gerashchenko_13414.html (дата звернення: 15.04.2019).
14. Плахотнік О. Гендерної рівності тернисті шляхи... / Ольга Плахотнік // *Информационно-просветительское издание «Я»*. – 2006. – № 3.
15. Плотян С. Гендерний аналіз парламентських та місцевих виборів 2006 року / Сергій Плотян. – К.: ТОВ «АДЕФ-Україна», 2006. – 36 с.
16. Смоляр Л.О. Становлення гендерної освіти в Україні / Л.О. Смоляр // *Основи теорії гендеру: навчальний посібник* / [відповід. ред. М.М. Скорик]. – К.: КІС, 2004. – С. 504-519.
17. ТОП-5 міфів про гендерну рівність. URL: <http://porogy.zp.ua/2016/12/top-5-mifiv-pro-gendernu-rivnist/> (дата звернення: 15.04.2019).

References

1. Parsons T. 1964. The superego and the theory of social systcins // *Social structure and personality*. N.Y.: Free Press.
2. Wängnerud L. 2005. Testing the Politics of Presence Empirically. The Case of Women's Representation in the Swedish Riksdag.
3. Honiukova, L., Voronko L. 2011. Gender policy in the system of public administration: textbook. Zaporozhye: the printer. world. pp. 93-120.
4. Gender Development in Ukraine: Realities and Prospects. 2003. P. 95.
5. Honiukova L., Pedchenko N. 2016. The Modern Mechanism for the Implementation of Gender Policy in Ukraine. Vestnik NAPA under the President of Ukraine, № 2, available at: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/54/files/6ef17aa5-7aff-41ef-8f64-37f3e81a7518.pdf>
6. Civil Service in figures - 2015. 2015. National Agency of Ukraine for Civil Service, available at: http://www.center.gov.ua/attachments/article/26/CSF_2015_UKR.pdf
7. Zhrebkyina I. 1999. Who is afraid of feminism in the former USSR. Ukrainian woman in transition: from social movements to politics. Kharkiv. KCGI. pp. 11-82.
8. Ilchenko O. 2011. Gender approach as a new methodology of scientific research in the field of pedagogy: the genesis of development, available at: file:///C:/Users/Alla%20Grusheva/Downloads/pena_2011_3_6.pdf
9. Lavrynenko N. 1999. Woman: self-realization in the family and society (gender aspect). Kiev. VIPOL. P. 8.
10. Martseniuk T. 2009. Institutions for setting gender gender issues: dis. Cand. soc. Sciences. 22.00.03. P. 307.
11. Melnyk T. 2010. Creativity Suspension of Gender Sustainability: International Dos. Law for foreign countries of gender. Kyiv. Stilos. P. 440.
12. Mizhfraktsiynе ob'ednannya "Rivny can" datima for gender – Gerashchenko. 2012, available at: http://ipress.ua/ljlive/mizhfraktsiynе_obiednannya_rivni_mozhlyvosti_dbatyme_zha_ender_gerashchenko_13414.html
13. Plakhotnik O. 2006. Gender relations of thorns ... Informational and educational publication "I", 3.
14. Plotian S. 2006. Tender analysis of parliamentary and sexual vibrations in 2006. Kyiv TOV "ADEF-Ukraine". P. 36.
15. Smoliar L. 2004. Establish a theory for Bender: headache. Kyiv. K.I.S. pp. 504-519.
16. TOP-5 mifiv about gender equality. 2016, available at: <http://porogy.zp.ua/2016/12/top-5-mifiv-pro-gendernu-rivnist/>

Грушева А. А., Канцур И. Г. Управленческие аспекты гендерной политики в Украине: институциональные механизмы регулирования

В статье исследовано управленческие аспекты институциональных механизмов внедрения и обеспечения гендерной политики в Украине. Представлены направления системного законодательного регулирования гендерного равенства, которые реализуются с помощью определенных институтов и механизмов. Изучено институциональные механизмы передового европейского опыта, особенности их междисциплинарного характера и межсекторального подхода. Рассмотрено институциональную модель исследования и регулирования гендерных отношений в Украине.

Среди многих перечисленных механизмов определены проблемы и направления элементарного стратегического видения преимуществ гендерной политики в сфере обеспечения равных прав и возможностей женщин и мужчин. Обоснованы выводы о необходимости введения национального и институционального механизмов развития гендерного равенства.

Ключевые слова: регулирование, управление, институциональный механизм, гендер, гендерная политика, гендерное равенство, равенство прав и возможностей, государственное устройство.

Grusheva A. A., Kantsur I. G. Administrative Aspects of Gender Policy in Ukraine: Institutional Regulatory Mechanisms

The article analyzes the managerial aspects of institutional mechanisms for implementing and ensuring gender policy in Ukraine. Directions of system legal regulation of gender equality, implemented with the help of certain institutes and mechanisms, are presented. The institutional mechanisms of advanced

European experience, peculiarities of their interdisciplinary character and intersectoral approach are studied. The institutional model of research and regulation of gender relations in Ukraine is considered.

Among the many of these mechanisms, the problems and directions of the elementary strategic vision of the benefits of gender policy in ensuring equal rights and opportunities for women and men are identified. The conclusions are grounded on the necessity of introducing national and institutional mechanisms for the development of gender equality.

The authors conclude that Ukraine has built a very strong national vertical, on the implementation and regulation of gender policy. However, as practice shows, the effectiveness of its functioning is still rather weak. Unfortunately, there are cities, districts, regions where there are no gender advisers (coordinators) at all, there are no consultative and advisory bodies, and there are no problems with the elimination of discrimination on the basis of sex, or nobody is engaged at all, or the work is carried out formally. It becomes obvious that in order to ensure gender equality in Ukrainian society today there is not enough elementary strategic vision of the advantages of gender policy.

Thus, the research component of the institutional mechanism for research and regulation of gender relations in Ukraine is very controversial. But the link between the institutions of politics and the state and institutions of education and science is rather weak. We hope that the best practices of European countries and their support in the effective cooperation of state Ukrainian institutions will intensify the implementation of gender mechanisms at a qualitative level, reducing the gap in ensuring gender equality in Ukraine through the formation of gender sensitive legislation and cross-sectoral cooperation.

Key words: regulation, management, institutional mechanism, gender, gender policy, gender equality, equality of rights and opportunities, state system.

Стаття надійшла до редколегії 18.04.2019